

Luca Vezzaro, Karsten Arnbjerg-Nielsen, Peter Steen Mikkelsen

DANVAs Hvidbog om udledninger af vand fra byer *mulige løsninger i fremtiden*

Hvidbogens formål

...at skabe en fælles reference for offentlig debat omkring emnet...

..diskussionen ikke er for eller imod kloakker, men derimod et spørgsmål om hvorvidt og hvordan vi kan opnå samme eller bedre sundhedstilstand og miljø, selv om vi fremover vælger andre løsninger end dem vi har valgt indtil nu

Indhold

Fremtidens udfordringer

Hvorfor står vi i denne situation?

- Kort historisk baggrund

- Principper bag dimensionering af systemer til håndtering af regn og spildevand

- Hovedtræk af vandets infrastruktur

- By- og samfundsvækst, klimaændringer og udledninger - hvordan hænger det sammen?

Hvad der virkelig har betydning for miljøet

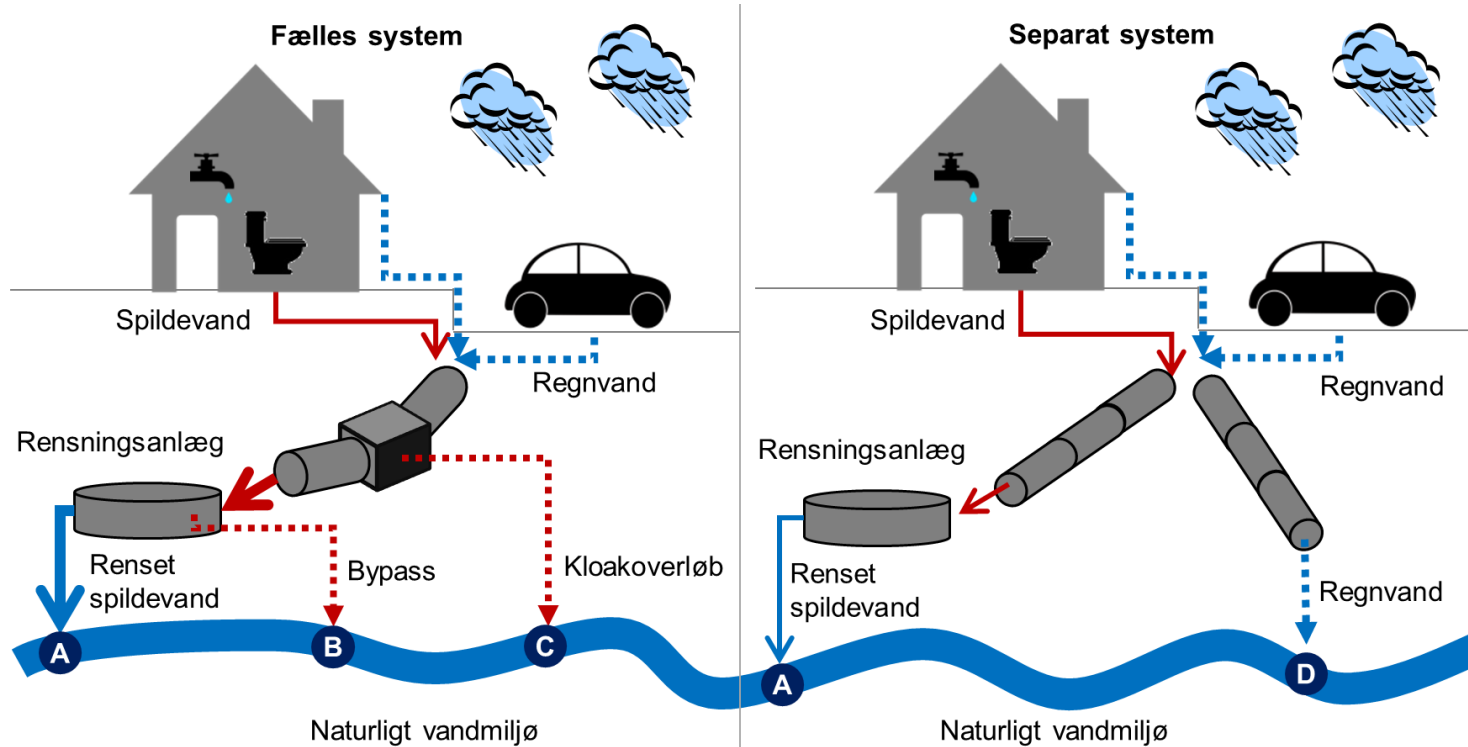
- Hvad er spildevand og hvad er regnvand?

- Regnbetingede udledninger – hvorfor er de så svære at håndtere?

- Recipienteffekter i ferskvand og saltvand – herunder badevand

Mulige løsninger

Vi kigger på alle udledningner

- 1 Spildevand renselanlæg
- 2 Bypass
- 3 Overløb fra fællessystemer
- 4 Separate regnvandssystemer

Udfordringer

- 1 Reduktion af udledning af drivhusgasser
- 2 Tilpasning til et ændret klima
- 3 Cirkulær økonomi/grøn omstilling
- 4 Miljøfremmede stoffer og mikroplastik
- 5 Samfundets voksende forventninger

Udfordringer og mulige løsninger

- 1 Reduktion af udledning af drivhusgasser
- 2 Tilpasning til et ændret klima
- 3 Cirkulær økonomi/grøn omstilling
- 4 Miljøfremmede stoffer og mikroplastik
- 5 Samfundets voksende forventninger

Teknologiske indgrebsmuligheder

Rensning ved udledningspunkt (end-of-pipe)
Decentral rensning ved udledningspunkt
Cirkulære vandsystemer
Kloakseparering
Kildekontrol
Optimering af den eksisterende infrastruktur

Bedre datagrundlag

Indsats over for de store overløb/bypass
Definitioner og incitamenter for at reducere overløb
Indsats over for kemiske stoffer ifm. Kloakseparering
Digitalisering og integration på tværs af sektoren

Regulering og helhedsplanlægning

Helhedsorienteret planlægning
Centralisering vs. decentralisering
Vandkvantitet og -kvalitet i ét harmoniseret regelsæt
Vandoplands perspektiv
Klare regler for renseteknologier og kildekontrol
Skræddersyet regulering om regnbetingede udledninger

Udfordringer og mulige løsninger

- 1 Reduktion af udledning af drivhusgasser
- 2 Tilpasning til et ændret klima
- 3 Cirkulær økonomi/grøn omstilling
- 4 Miljøfremmede stoffer og mikroplastik
- 4 Samfundets voksende forventninger

Teknologiske indgrebsmuligheder

Rensning ved udledningspunkt (end-of-pipe)
Decentral rensning ved udledningspunkt
Cirkulære vandsystemer
Kloakseparering
Kildekontrol
Optimering af den eksisterende infrastruktur

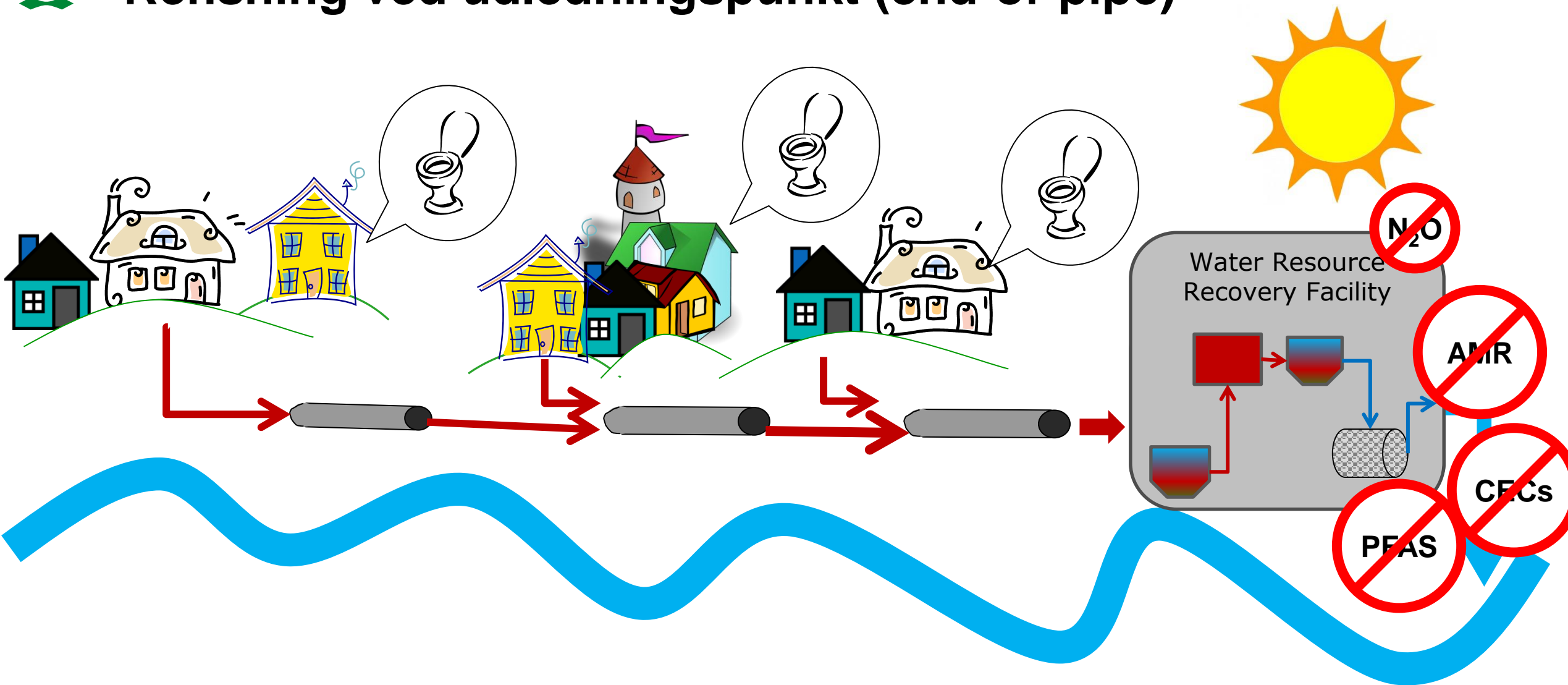
Bedre datagrundlag

Indsats over for de store overløb/bypass
Definitioner og incitamentter for at reducere overløb
Indsats over for kemiske stoffer ifm. Kloakseparering
Digitalisering og integration på tværs af sektoren

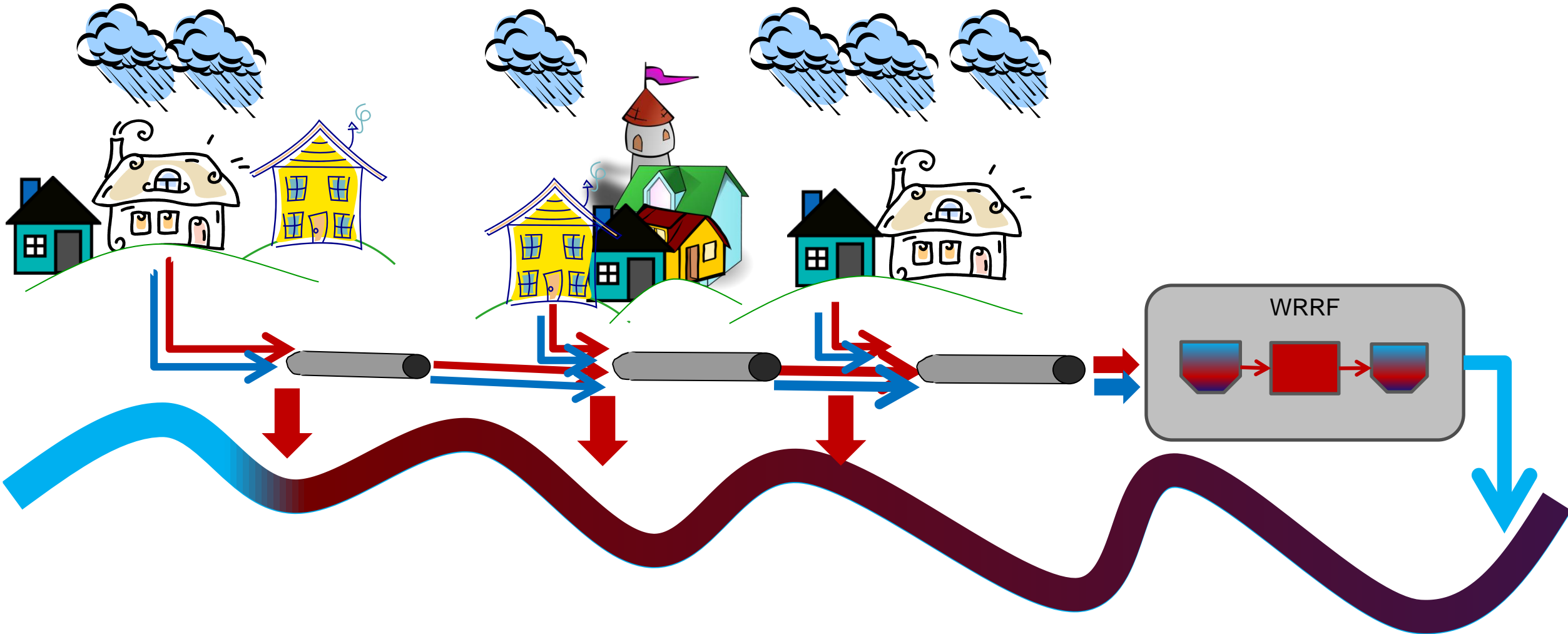
Regulering og helhedsplanlægning

Helhedsorienteret planlægning
Centralisering vs. decentralisering
Vandkvantitet og -kvalitet i ét harmoniseret regelsæt
Vandoplands perspektiv
Klare regler for renseteknologier og kildekontrol
Skræddersyet regulering om regnbetingede udledninger

Rensning ved udledningspunkt (end-of-pipe)

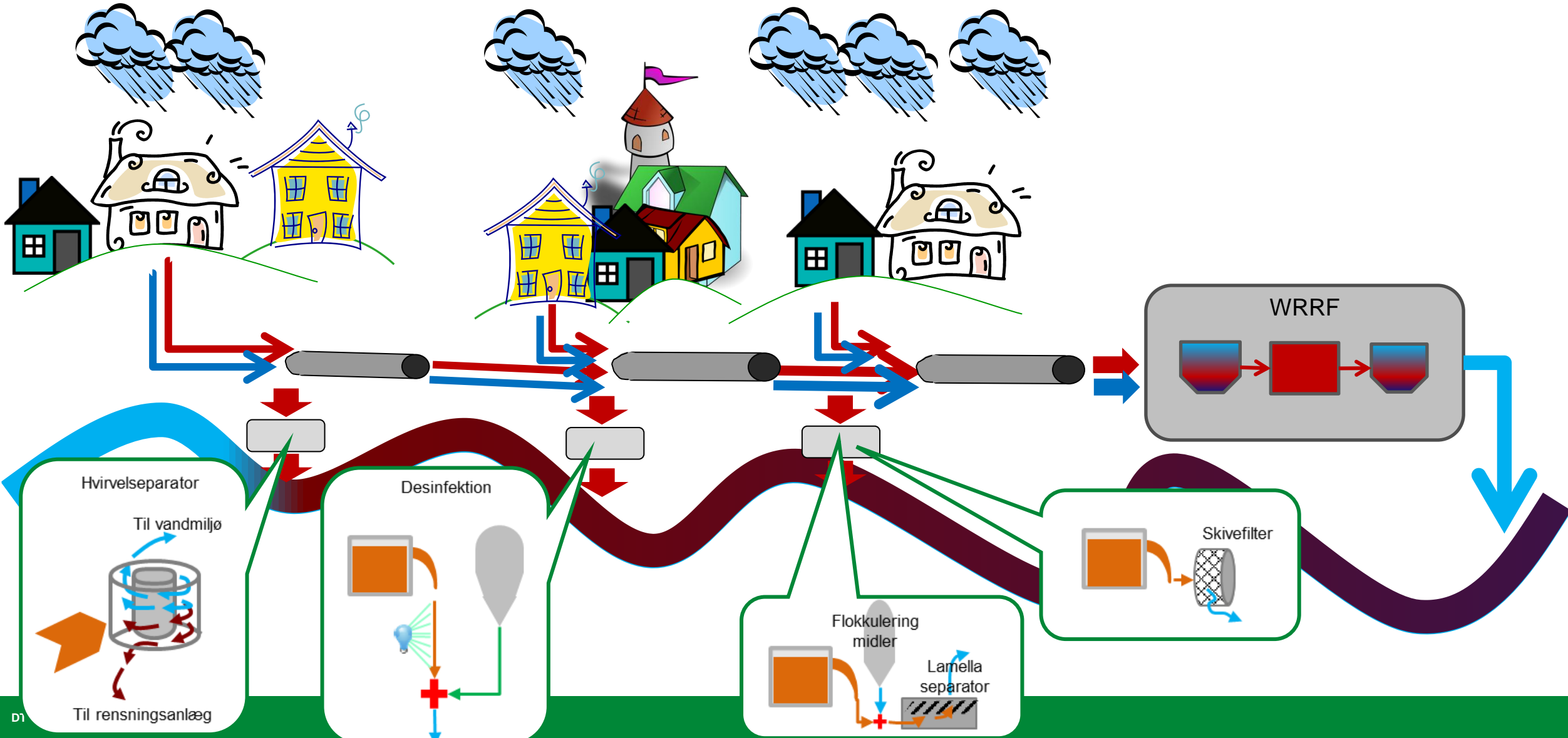

Decentral rensning ved udledningsspunkt

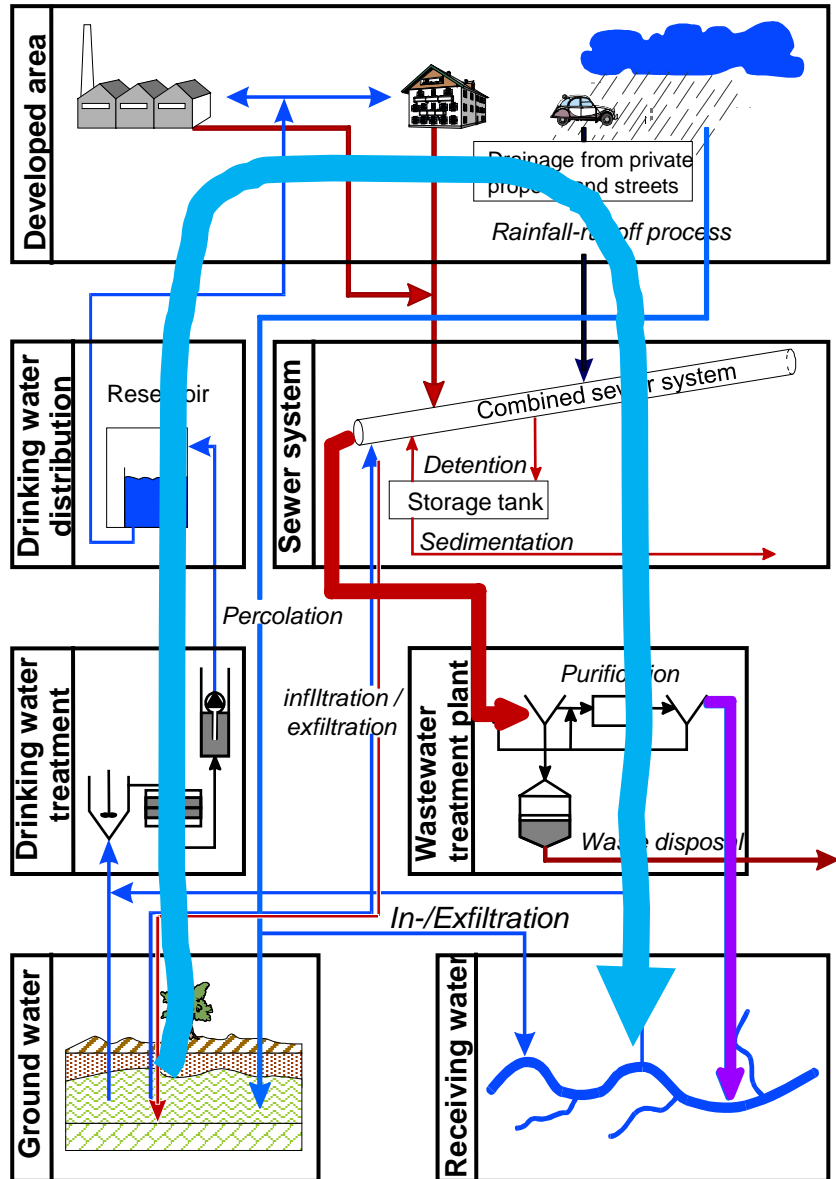

Decentral rensning ved udledningsspunkt

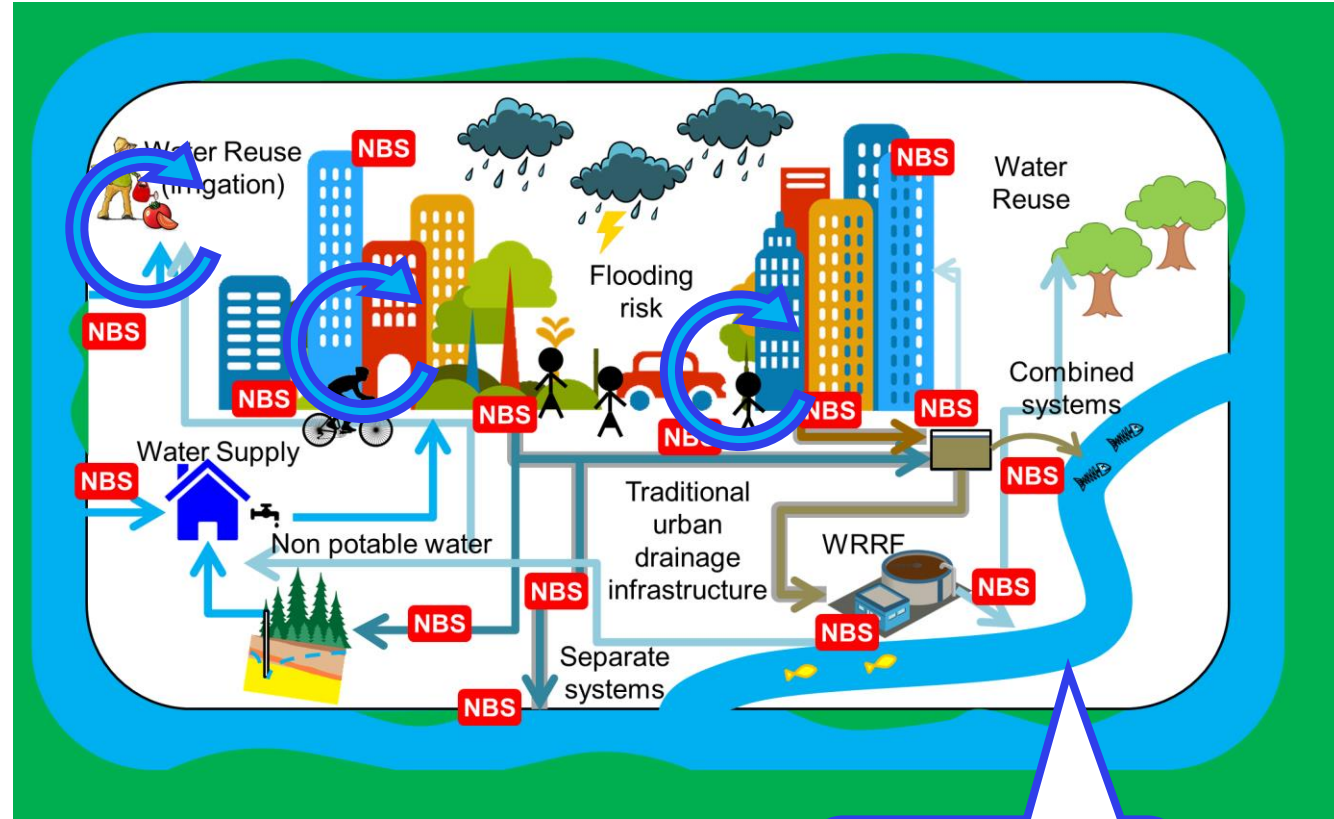

Cirkulære vandsystemer

Fra Linært

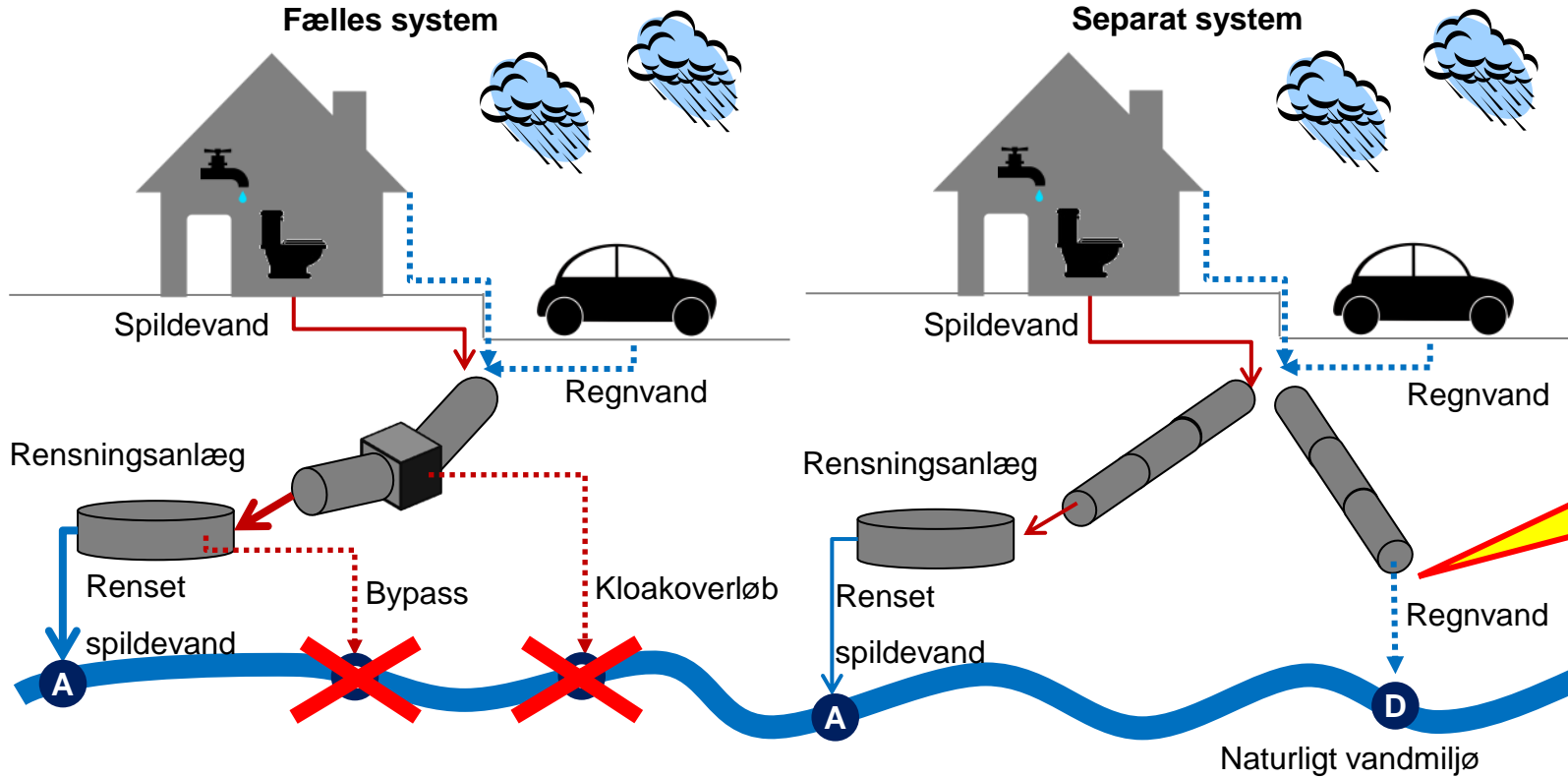

Til Cirkulært

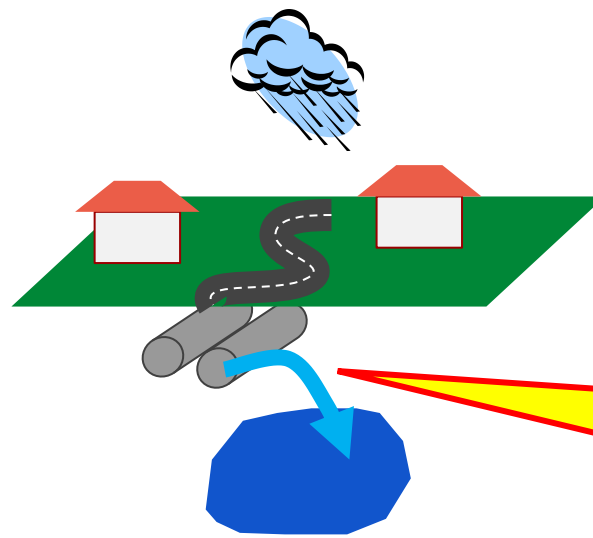
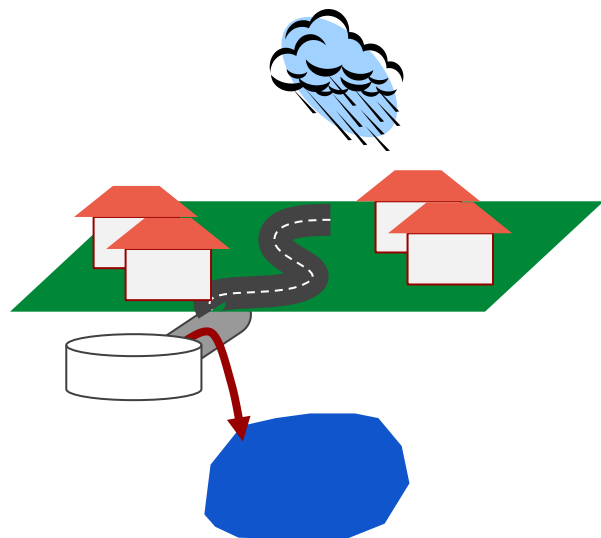

Mere genbrug –
mindre
udledning

Kloakseparering

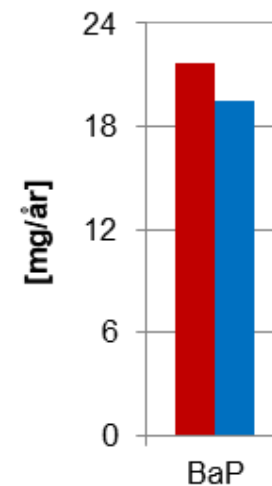
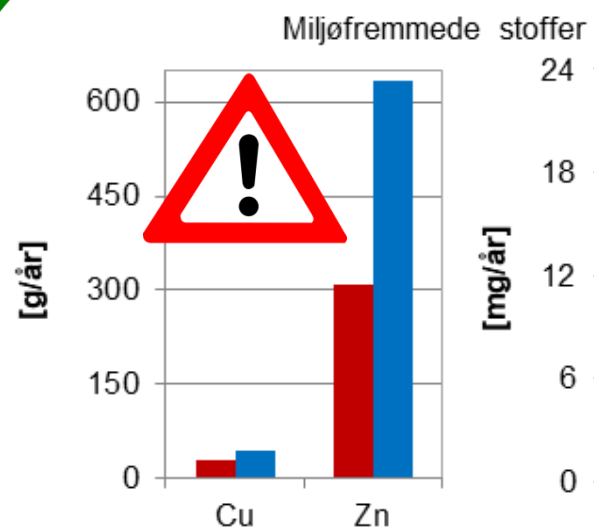
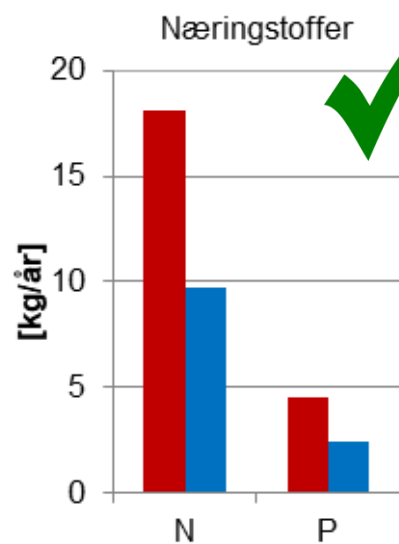
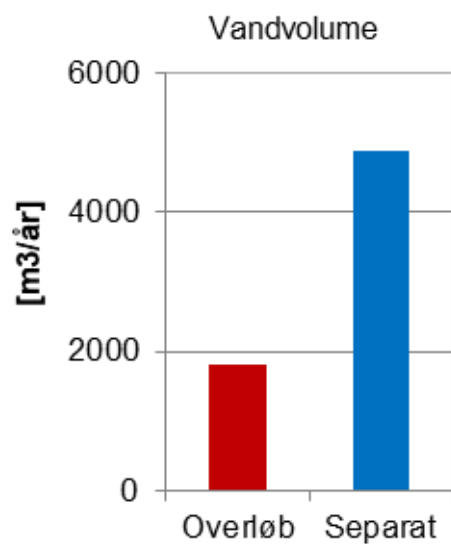

Der skal være noget rensning!

1 ha opland

Typetal fra Miljøstyrelsen (samme brugt i PULS afrapportering)

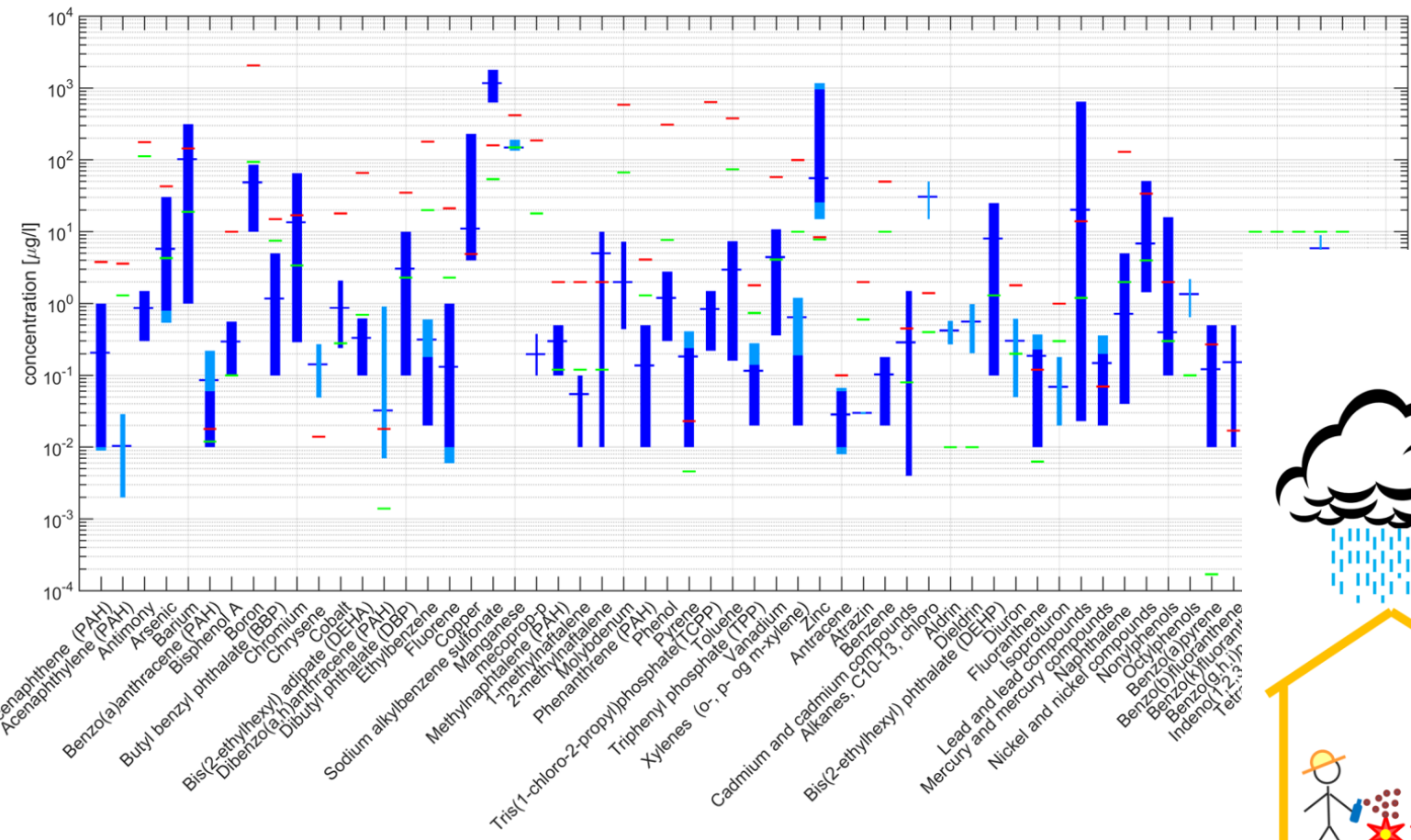
Der skal være noget rensning!

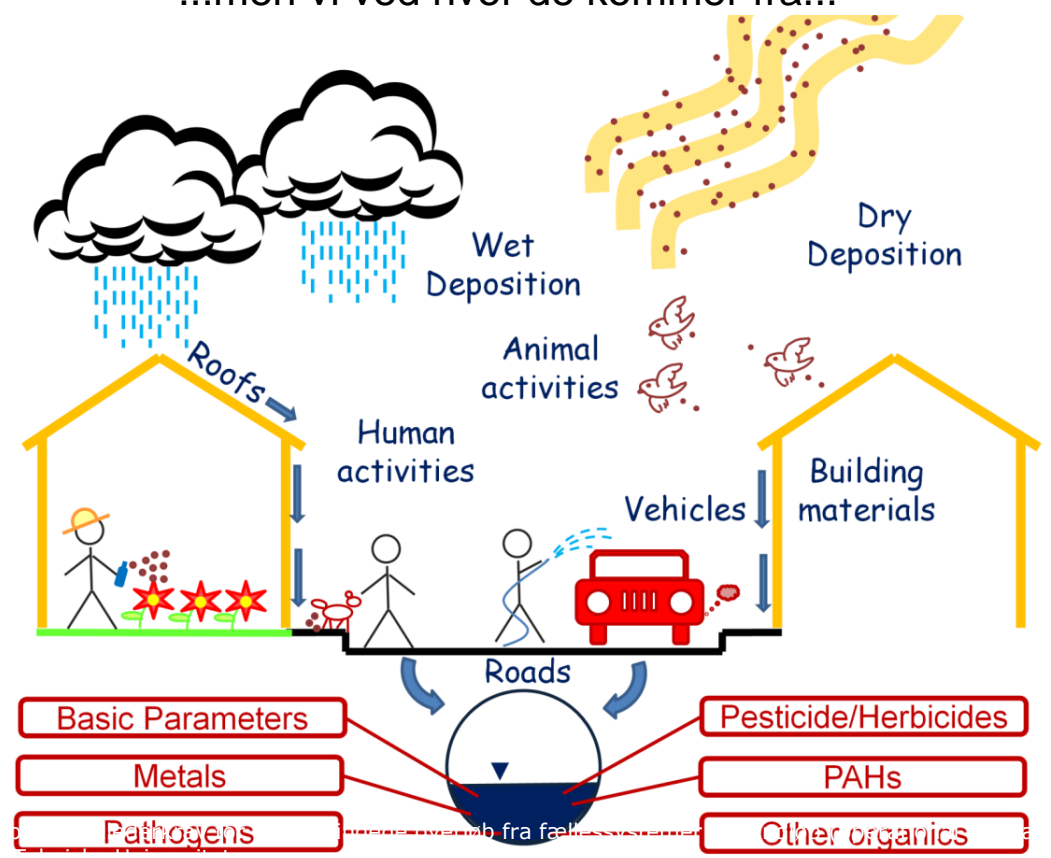
Kildekontrol

...de er svære at fjerne...

Mange stoffer i spildevand/regnvand...

...men vi ved hvor de kommer fra...

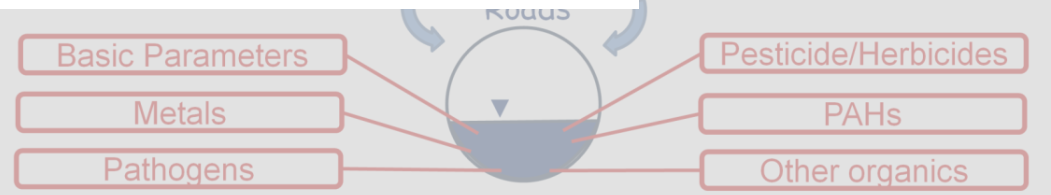
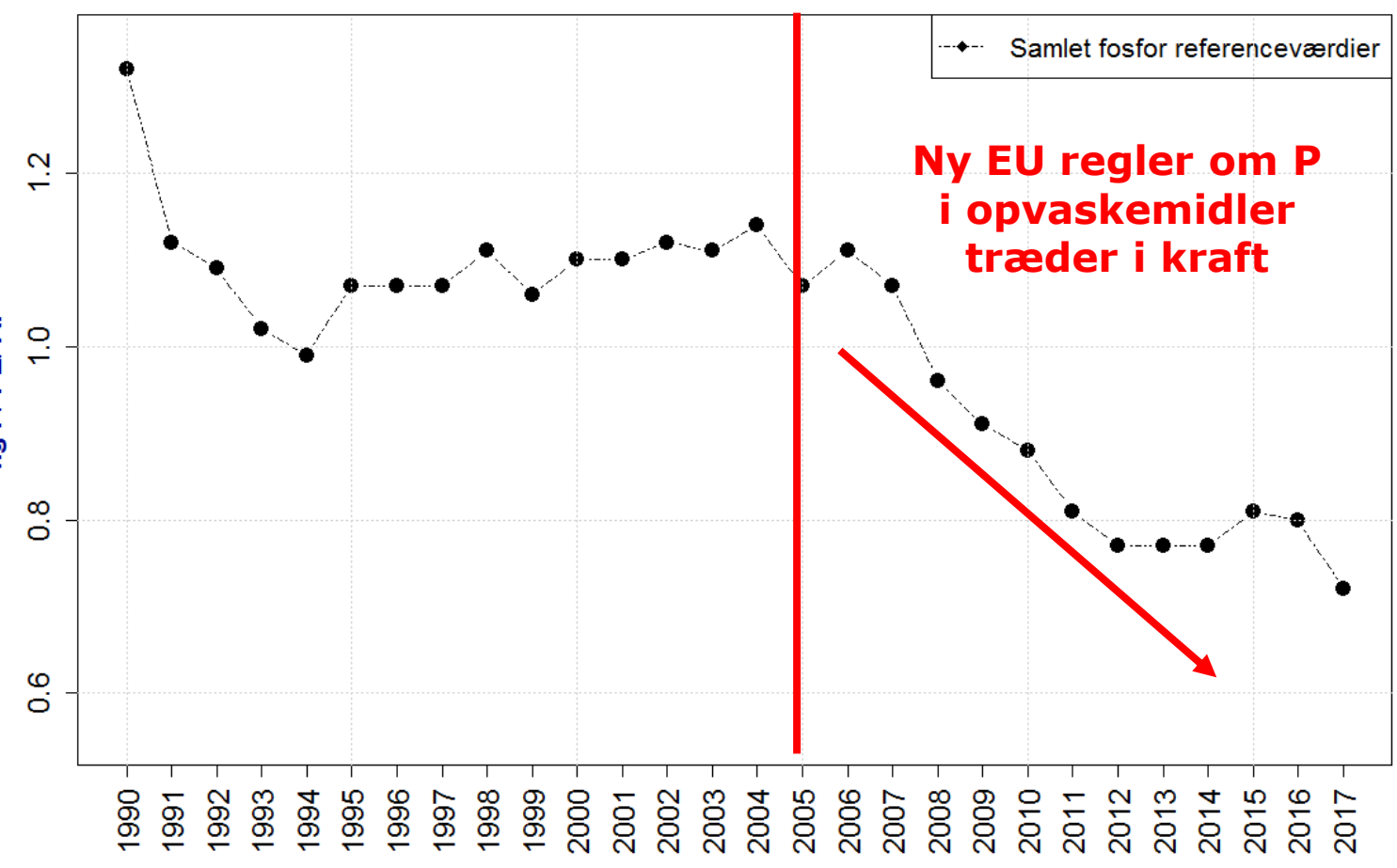
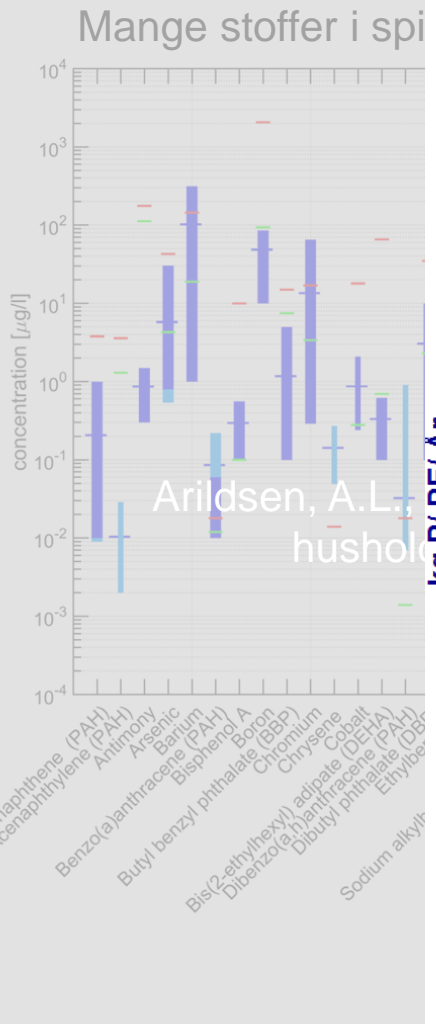

Kildekontrol

Målinger fra Danske renselanlæg 1990-2017

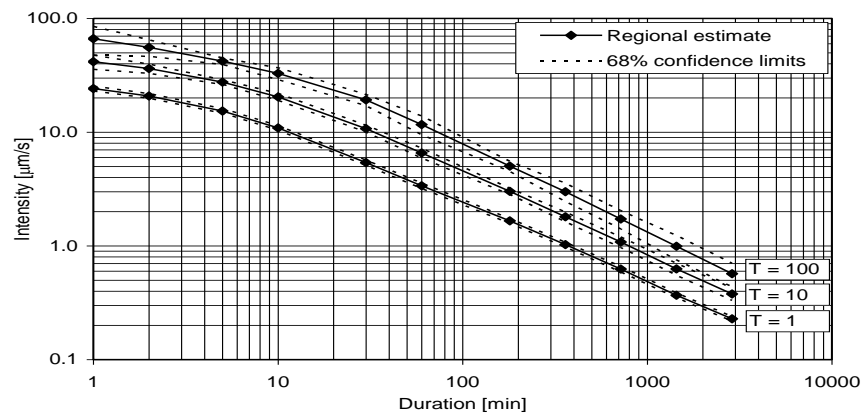
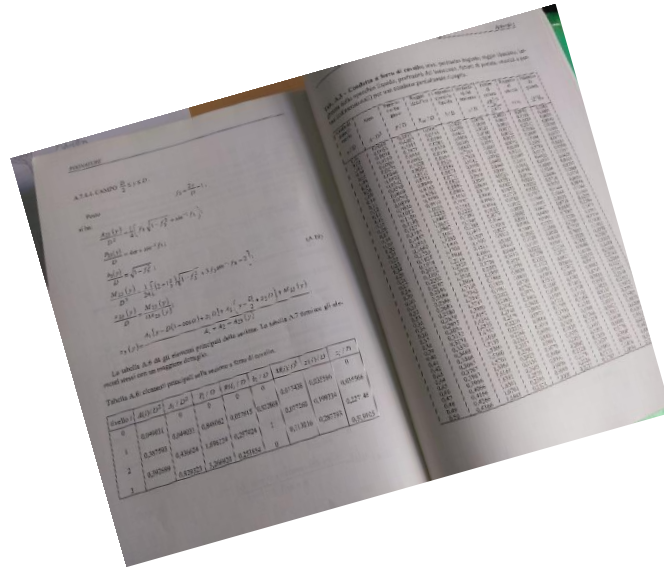
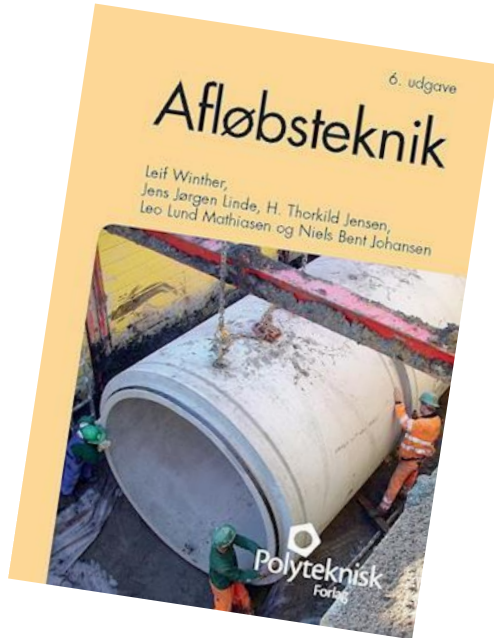
Fosfor referenceværdier

Optimering af den eksisterende infrastruktur

Vi bygger en stor statisk infrastruktur...

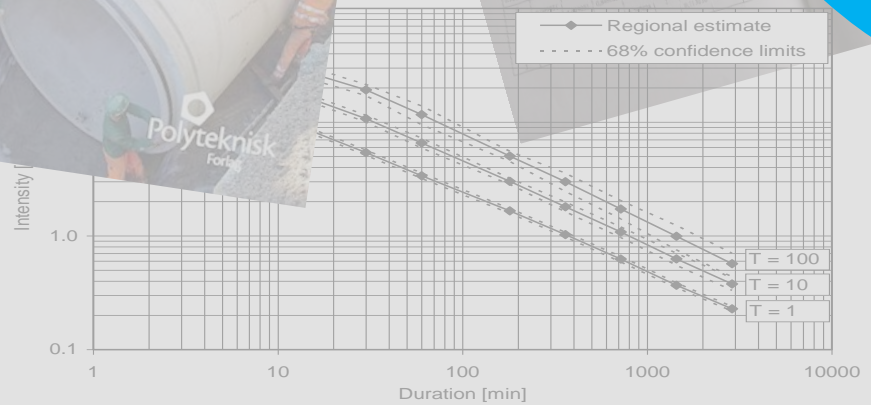
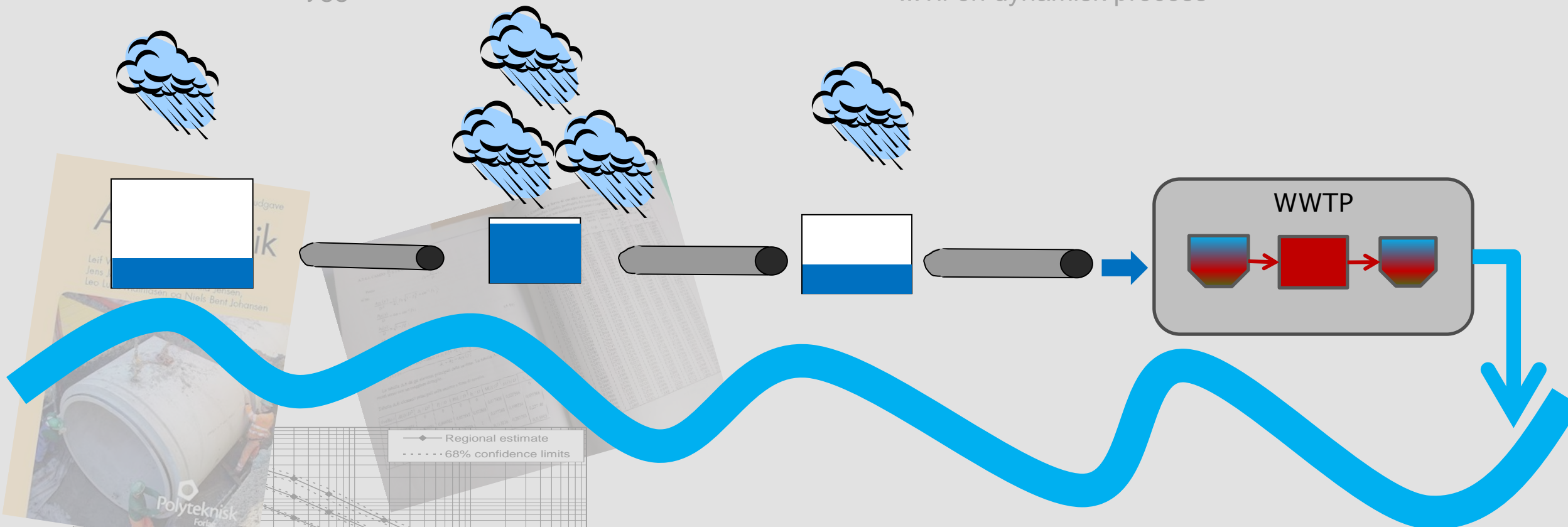
...Til en (meget) dynamisk process

Optimering af den eksisterende infrastruktur

Vi bygger en stor statistisk infrastruktur...

...Til en dynamisk process

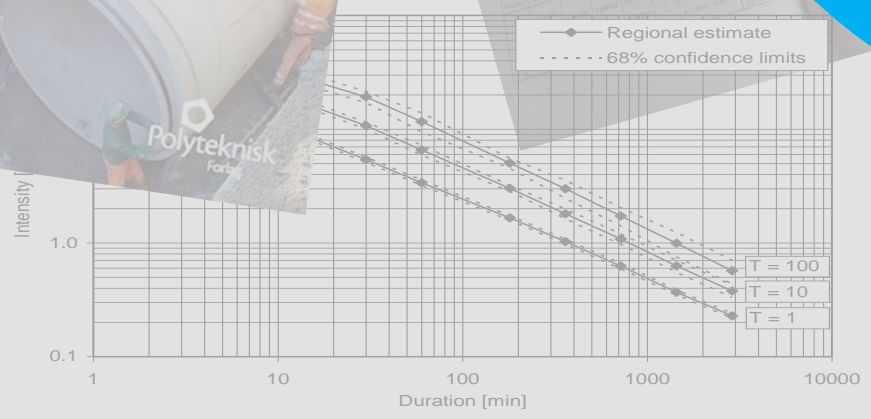
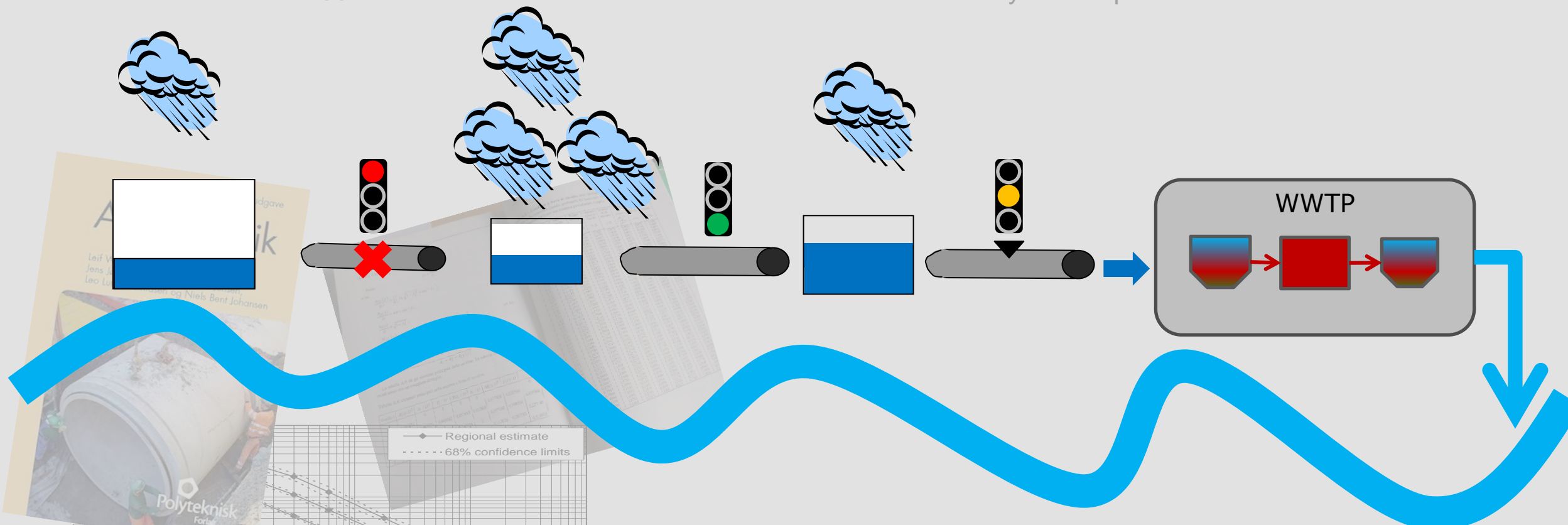

Optimering af den eksisterende infrastruktur

Vi bygger en stor statistisk infrastruktur...

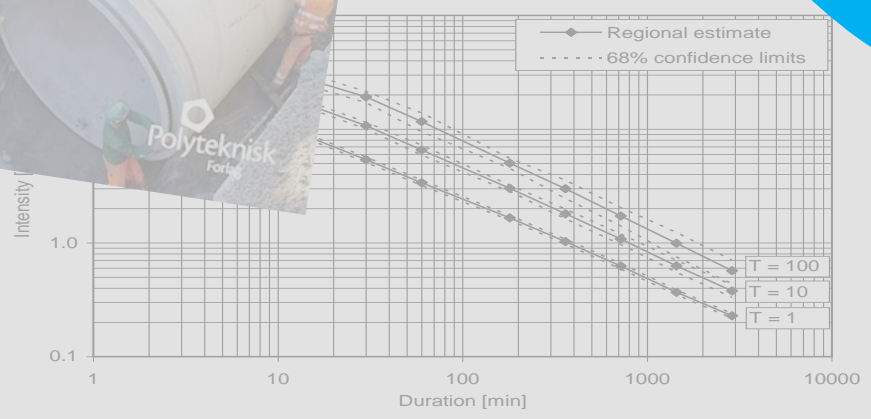
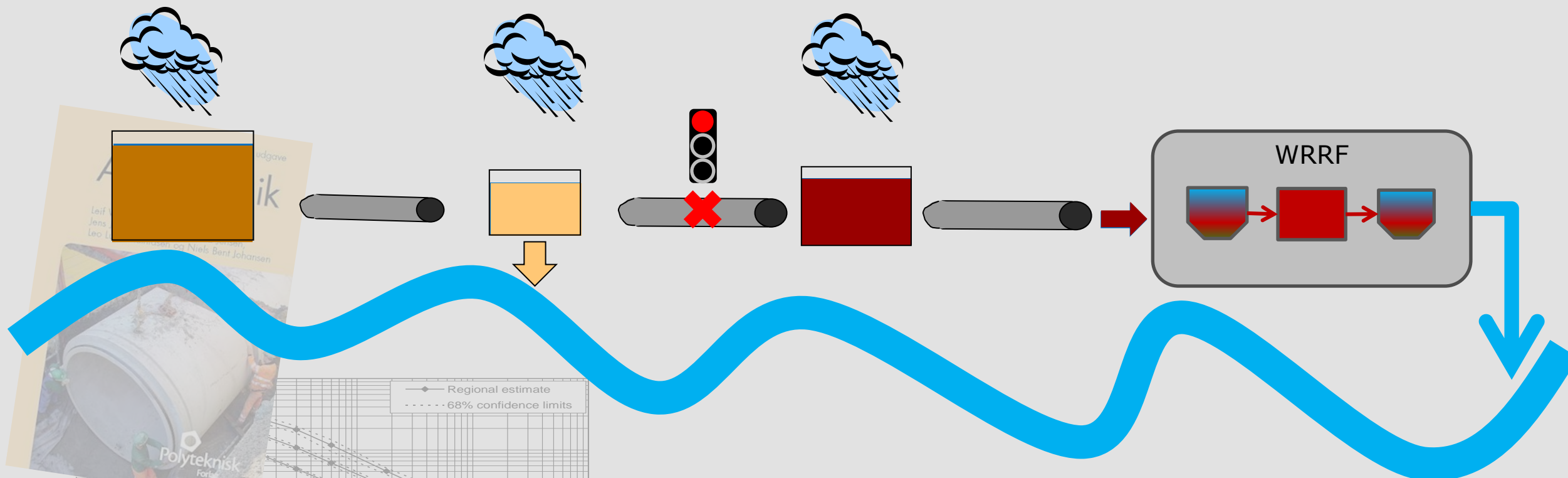
...Til en dynamisk process

Optimering af den eksisterende infrastruktur

Vi bygger en stor statisk infrastruktur...

...Til en dynamisk process

Udfordringer og mulige løsninger

- 1 Reduktion af udledning af drivhusgasser
- 2 Tilpasning til et ændret klima
- 3 Cirkulær økonomi/grøn omstilling
- 4 Miljøfremmede stoffer og mikroplastik
- 4 Samfundets voksende forventninger

Teknologiske indgrebsmuligheder

Rensning ved udledningspunkt (end-of-pipe)
Decentral rensning ved udledningspunkt
Cirkulære vandsystemer
Kloakseparering
Kildekontrol
Optimering af den eksisterende infrastruktur

Bedre datagrundlag

Indsats over for de store overløb/bypass
Definitioner og incitamenter for at reducere overløb
Indsats over for kemiske stoffer ifm. Kloakseparering
Digitalisering og integration på tværs af sektoren

Regulering og helhedsplanlægning

Helhedsorienteret planlægning
Centralisering vs. decentralisering
Vandkvantitet og -kvalitet i ét harmoniseret regelsæt
Vandoplands perspektiv
Klare regler for renseteknologier og kildekontrol
Skræddersyet regulering om regnbetingede udledninger

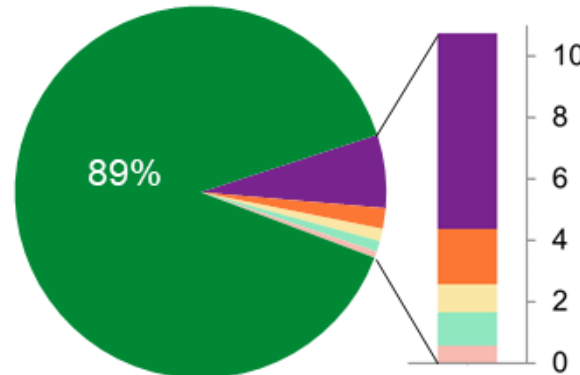
Indsats over for de store overløb/bypass

Type udledning	Vandmængde	Udledte NPO stoffer		
		BI-5	Total-N	Total-P
Bypass	6.9%	13%	10%	10%
Kloakoverløb	3.2%			
Bypass	2.5%			
Kloakoverløb	2.2%			
Bypass	1.8%			
Kloakoverløb	1.8%			
Bypass	1.4%			
Kloakoverløb	1.3%			
Bypass	1.0%			
Bypass	0.8%			
Alle bypass	37 (12,634)			
Samlet fra fællesystemer	10 (34,188,9)			

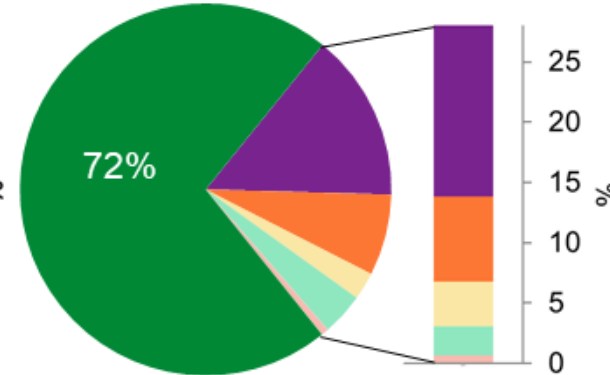

Fint, men husk at vi snakker om en brokdel af Danmarks udledning

Kvælstof

Fosfor

- Rensningsanlæg
- Regnbetingede udledninger
- Ferskvandsdambrug
- Spredt bebyggelse
- Særskilte industrielle udledninger
- Diffuse kilder

Indsats over for de store overløb/bypass

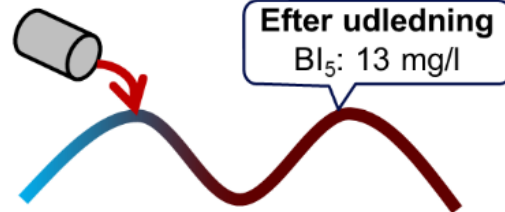
Type udledning	Vandmængde	Udledte NPO stoffer		
		BI-5	Total-N	Total-P
Bypass	6.9%	13%	10%	10%
De 10 største udledningspunkter	Kloakoverløb	3.2%		
	Bypass	2.5%		
	Kloakoverløb	2.2%		
	Bypass	1.8%		
	Kloakoverløb	1.8%		
	Bypass	1.4%		
	Kloakoverløb	1.3%		
	Bypass	1.0%		
	Bypass	0.8%		
	Hele DK	Alle bypass	37%	
Samlet fra fællesystemer		(12,634)		
		(34,188,9)		

Size (af recipienten) matters!

Udledning:

Flow: 500 l/s
BI₅: 30 mg/l

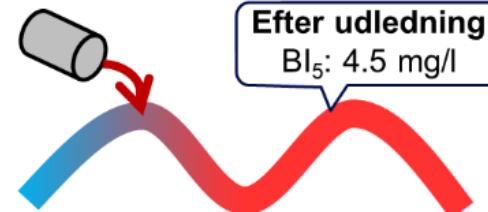

Lille Vandløb

Flow: 750 l/s (f.eks. Mølleå)
BI₅: 2 mg/l

Udledning:

Flow: 500 l/s
BI₅: 30 mg/l

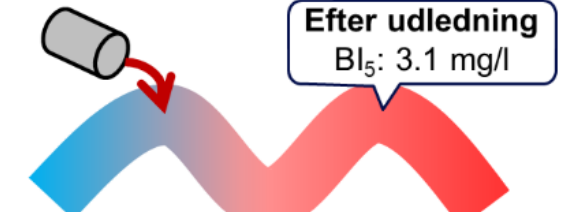

Mellem vandløb

Flow: 5000 l/s (f.eks. Odense Å)
BI₅: 2 mg/l

Udledning:

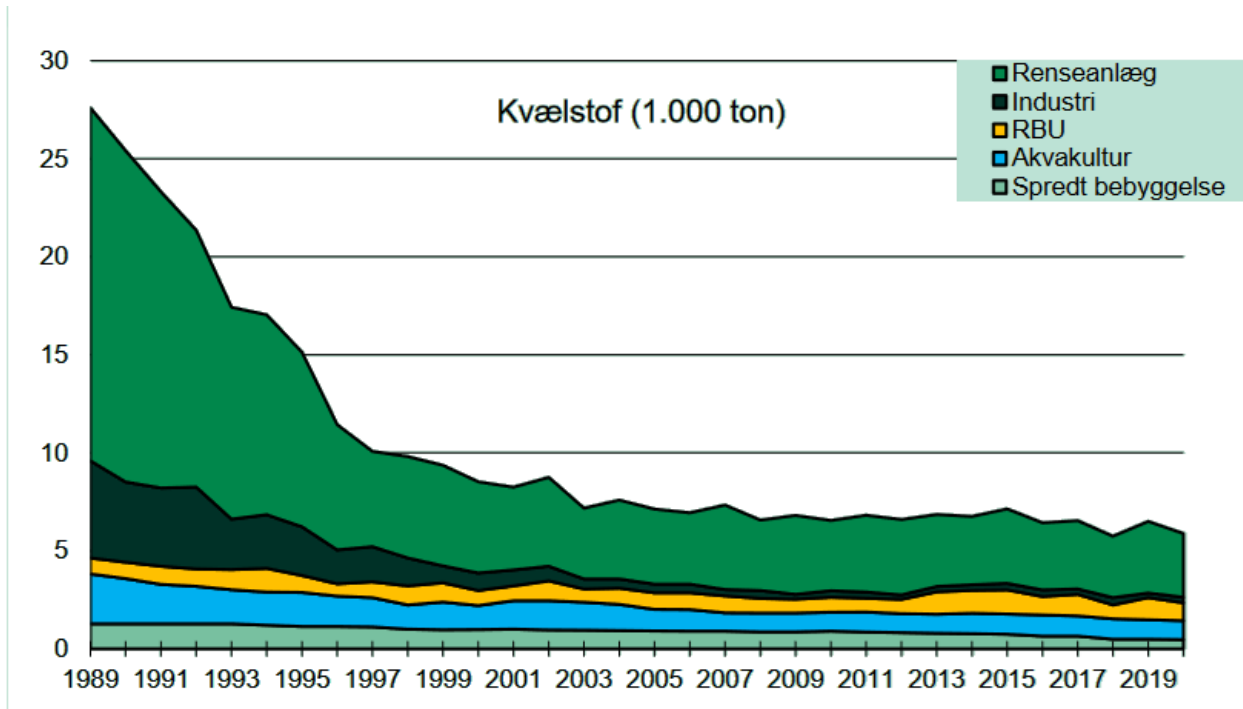
Flow: 500 l/s
BI₅: 30 mg/l

Stort vandløb

Flow: 12000 l/s (f.eks. Ribe Å)
BI₅: 2 mg/l

Definitioner og incitamentter for at reducere overløb

Hvorfor ikke noget lignende for regnbetingede udledninger?

Hvordan definerer man en overløb hændelse?

hvordan måler performance?

Hvordan skal vi måle afgiften?

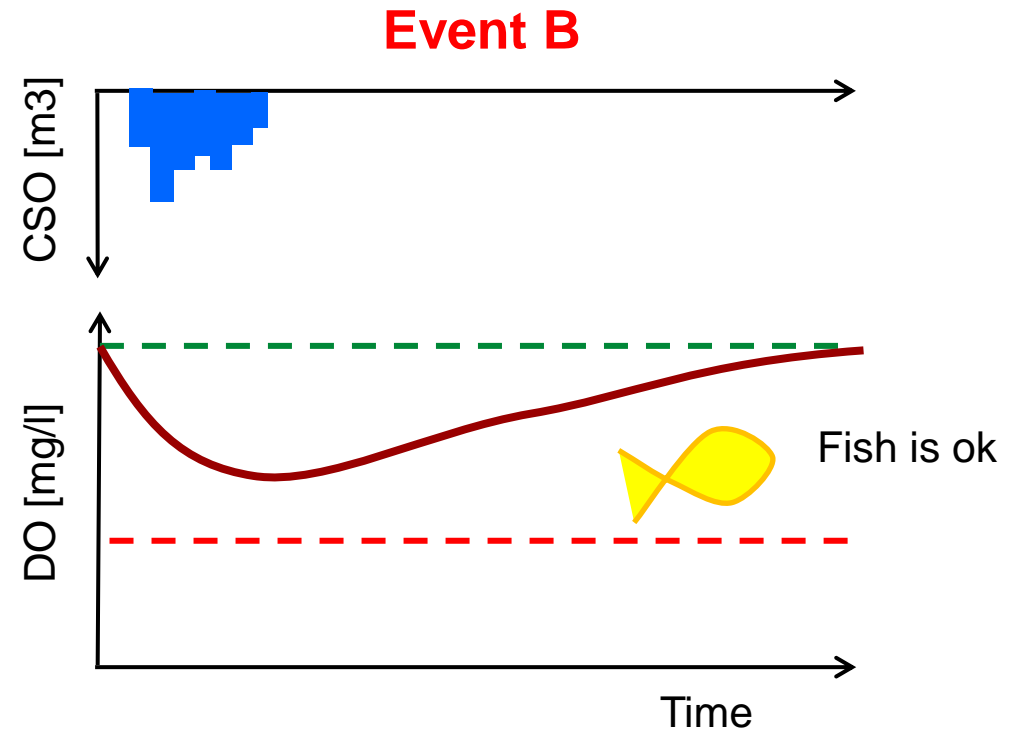
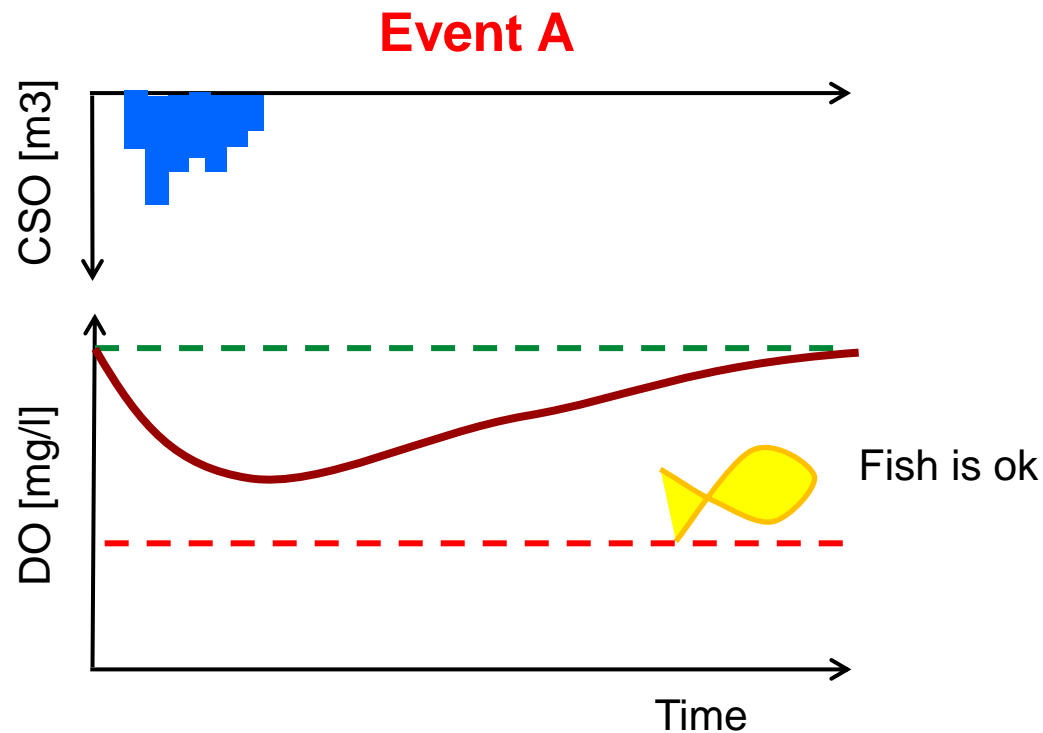
Hvilket variabel skal beskattes? volumen?

Stofmængde? Hyppighed?

CSO impact on oxygen depletion

The same 1 m³ of CSO water has different impacts on oxygen depending on:

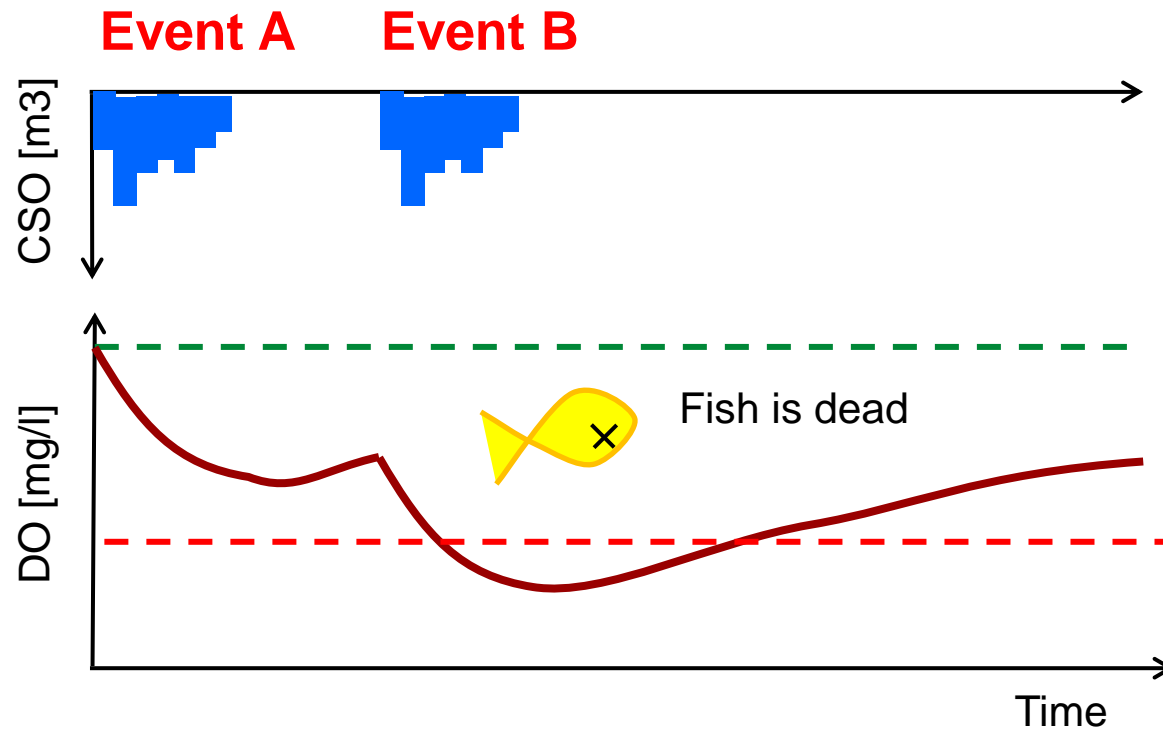
- Which period of the year when CSO happens (winter/summer)
- Which moment of the day the CSO happens (day/night)
- The status of the river in the previous days

CSO impact on oxygen depletion

The same 1 m³ of CSO water has different impacts on oxygen depending on:

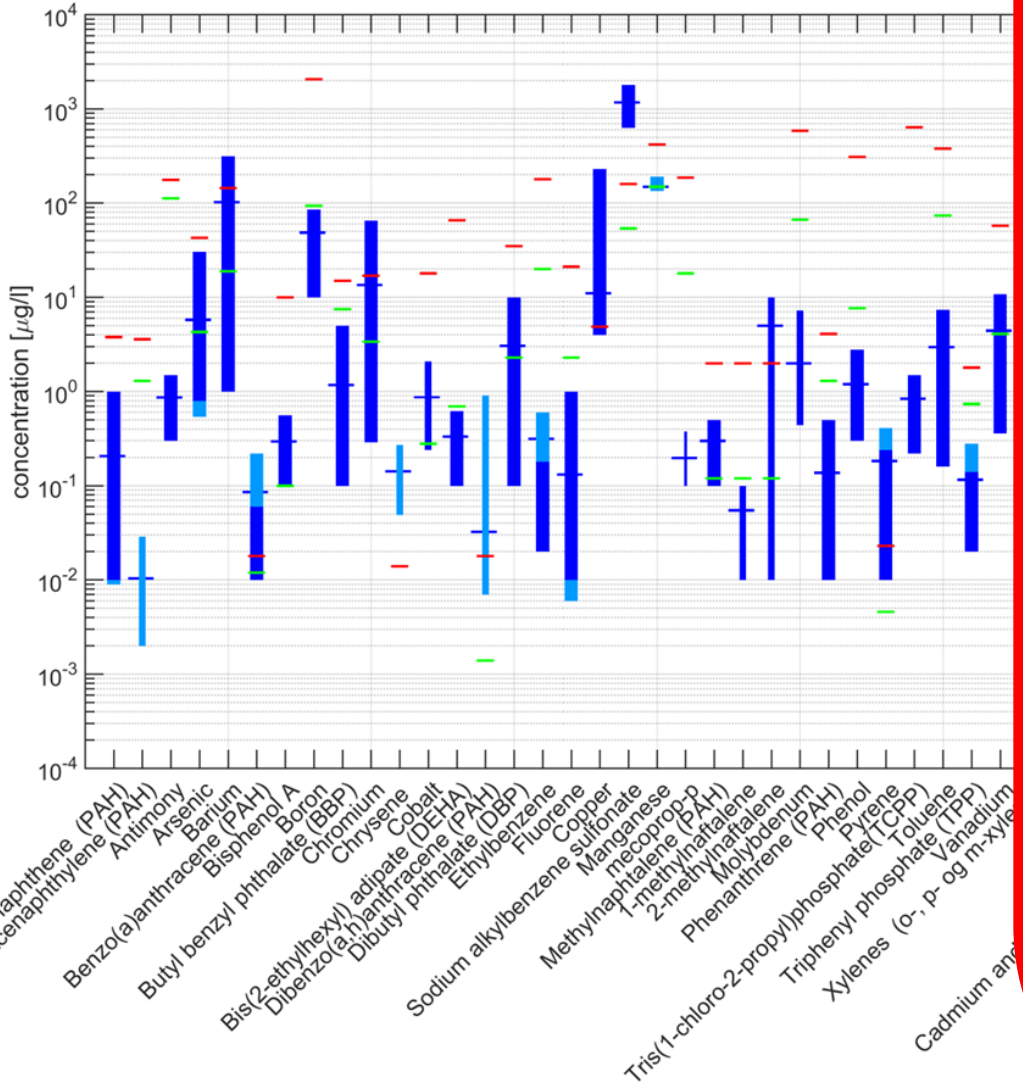
- Which period of the year when CSO happens (winter/summer)
- Which moment of the day the CSO happens (day/night)
- The status of the river in the previous days

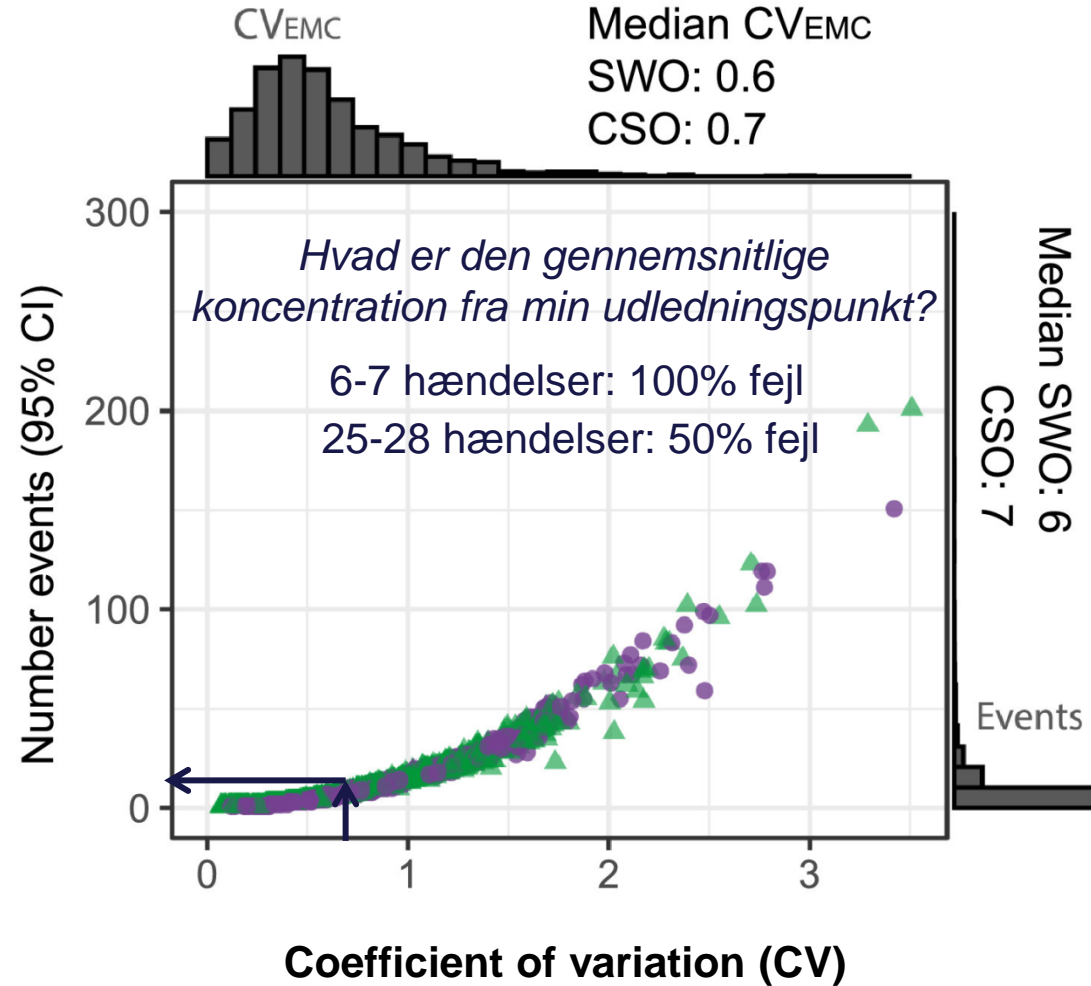
Indsats over for kemisk

Mindre end 5

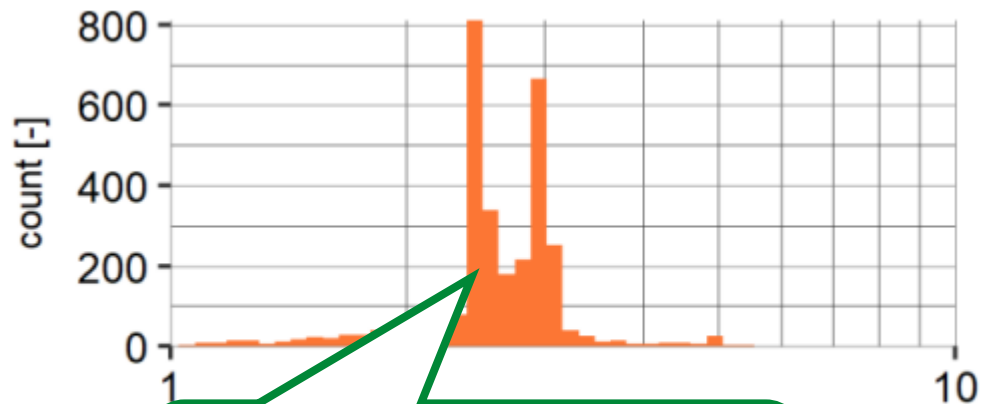
Man har brug for mange data!

A1. Error $SMC_n/SMC_{site} = 1$

Mutzner, L., Furrer, V., Castebrunet, H., Dittmer, U., Fuchs, S., Gernjak, W., Gromaire, M.-C., Matzinger, A., Mikkeisen, P.S., Selbig, W.R., Vezzaro, L. (2022). A decade of monitoring micropollutants in urban wet-weather flows: What did we learn?, Water Research, 223, 118968

Digitalisering og integration på tværs af sektoren

Har Danske overløb en bi-modal fordeling?

Komponent	Overvand Middelbelastr (mg/l)	Spildevand	Overløbsvand Mid- delbelastning (mg/l)
Bl ₅	25		
COD	160		
Tot-N	10	43	12
Tot-P	1,8	7	2,0

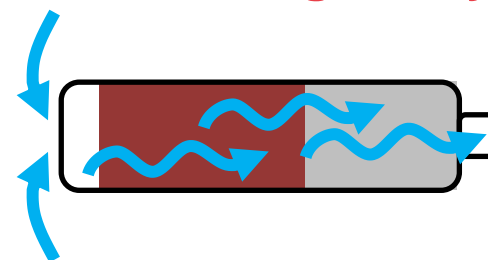
Næsten ingen måler på vandkvalitet!

Tabel 1: Typetal for forureningskoncentrationer i overvand, spildevand og overløbsvand. [1]

Miljøstyrelsen, 2021,
Datateknisk anvisning for
regnbetingede udløb (RBU)

Vi har brug for nye måleteknikker!

Passive
prøvetager

Robuste
online måler

Noget nyt!

Udfordringer og mulige løsninger

- 1 Reduktion af udledning af drivhusgasser
- 2 Tilpasning til et ændret klima
- 3 Cirkulær økonomi/grøn omstilling
- 4 Miljøfremmede stoffer og mikroplastik
- 4 Samfundets voksende forventninger

Teknologiske indgrebsmuligheder

Rensning ved udledningspunkt (end-of-pipe)
Decentral rensning ved udledningspunkt
Cirkulære vandsystemer
Kloakseparering
Kildekontrol
Optimering af den eksisterende infrastruktur

Bedre datagrundlag

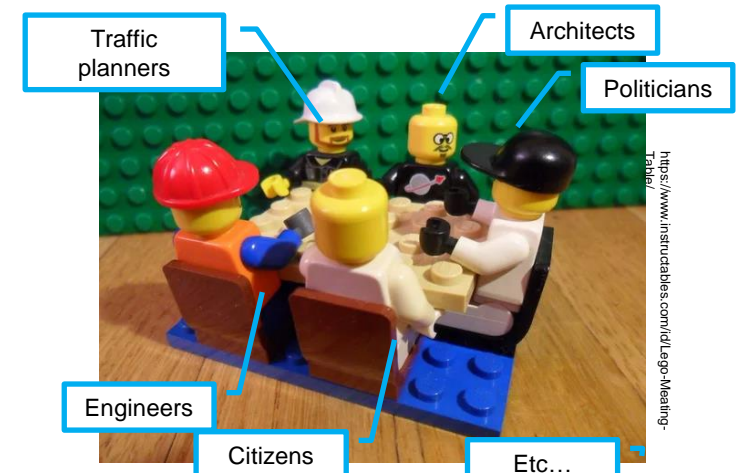
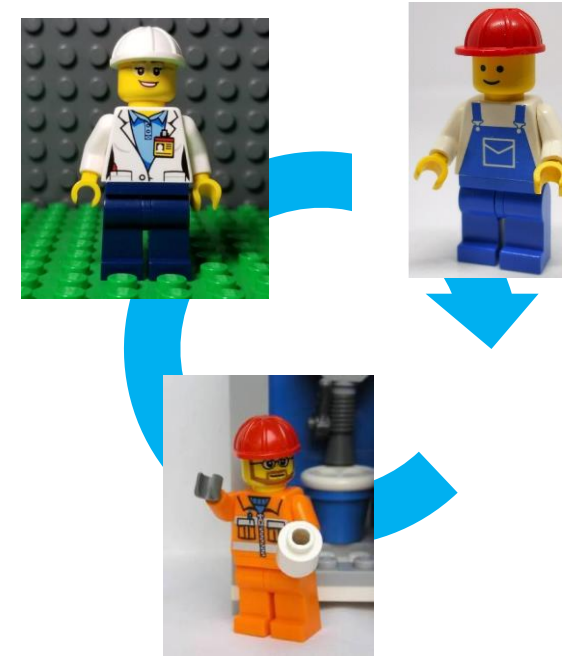
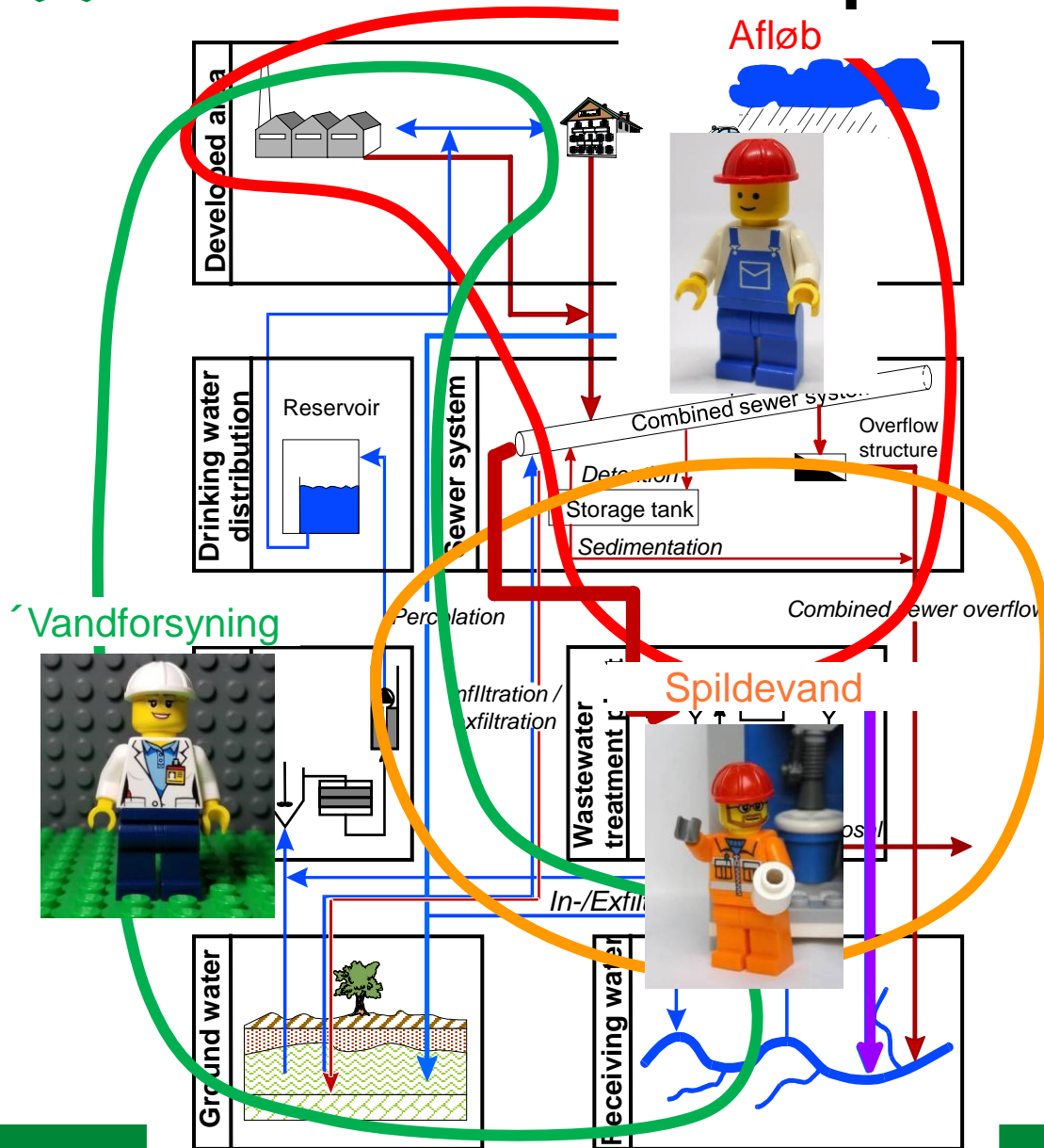
Indsats over for de store overløb/bypass
Definitioner og incitamentter for at reducere overløb
Indsats over for kemiske stoffer ifm. Kloakseparering
Digitalisering og integration på tværs af sektoren

Regulering og helhedsplanlægning

Helhedsorienteret planlægning
Centralisering vs. decentralisering
Vandkvantitet og -kvalitet i ét harmoniseret regelsæt
Vandoplands perspektiv
Klare regler for renseteknologier og kildekontrol
Skræddersyet regulering om regnbetingede udledninger

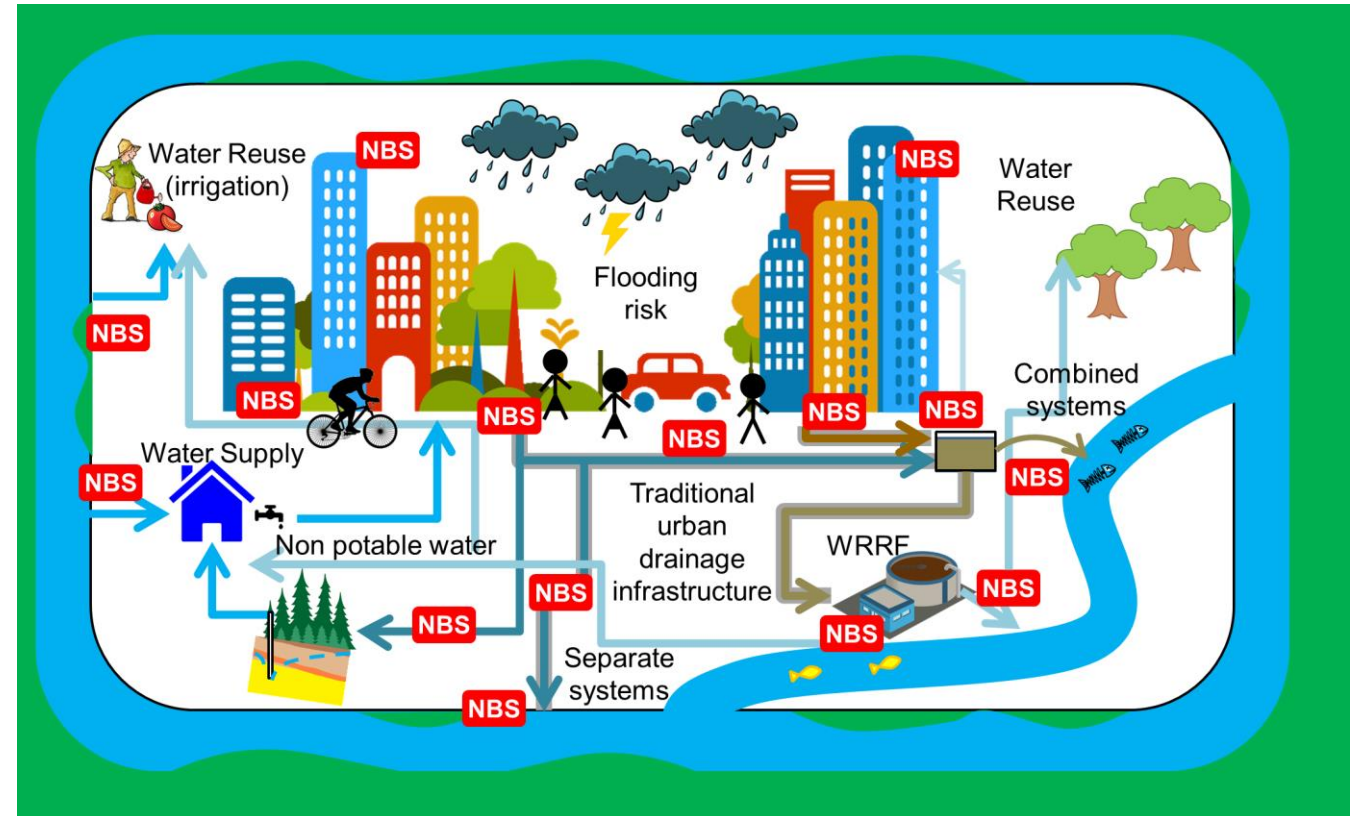
Helhedsorienteret planlægning

Centralisering vs. decentralisering

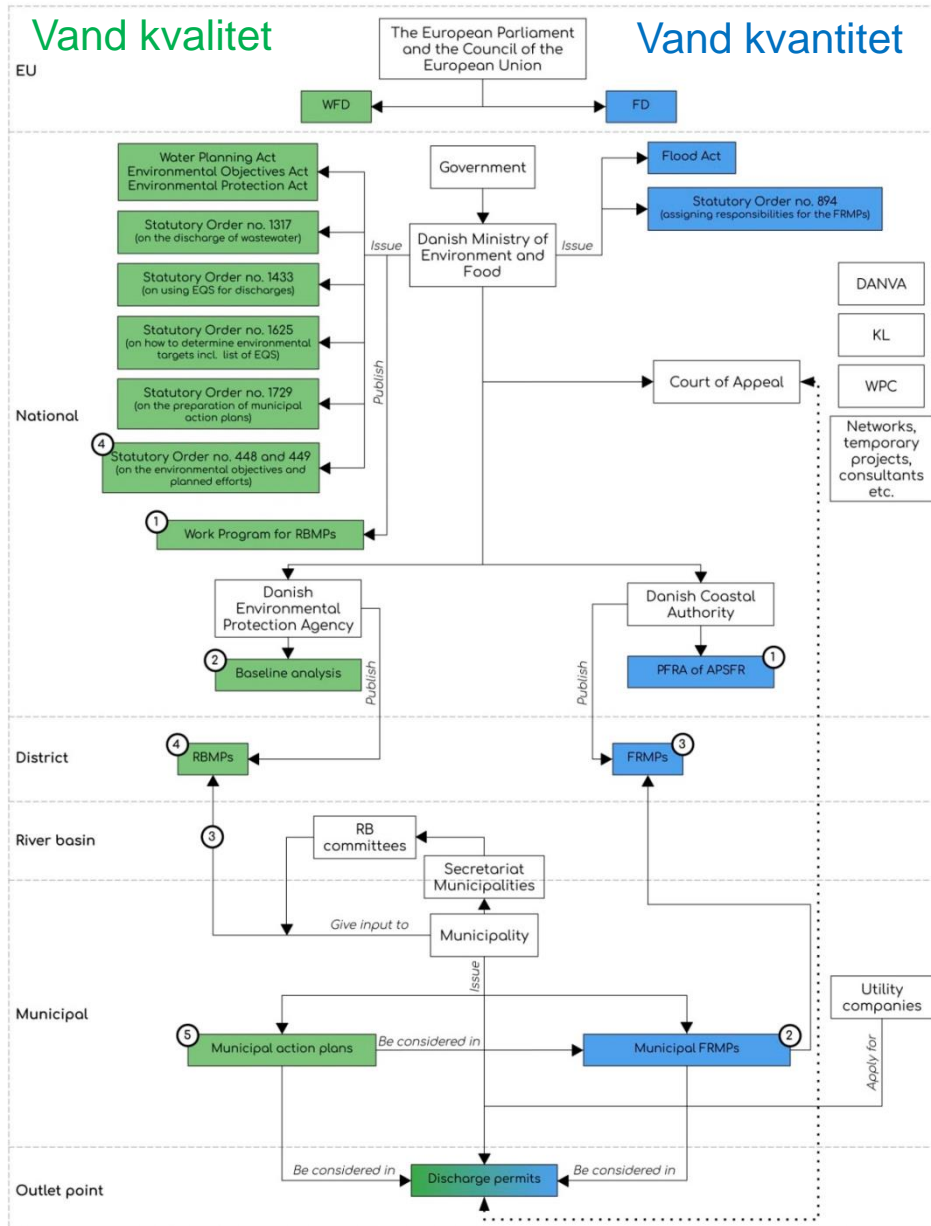
Nyere og større renselanlæg?

Ellers mange små decentrale løsninger?

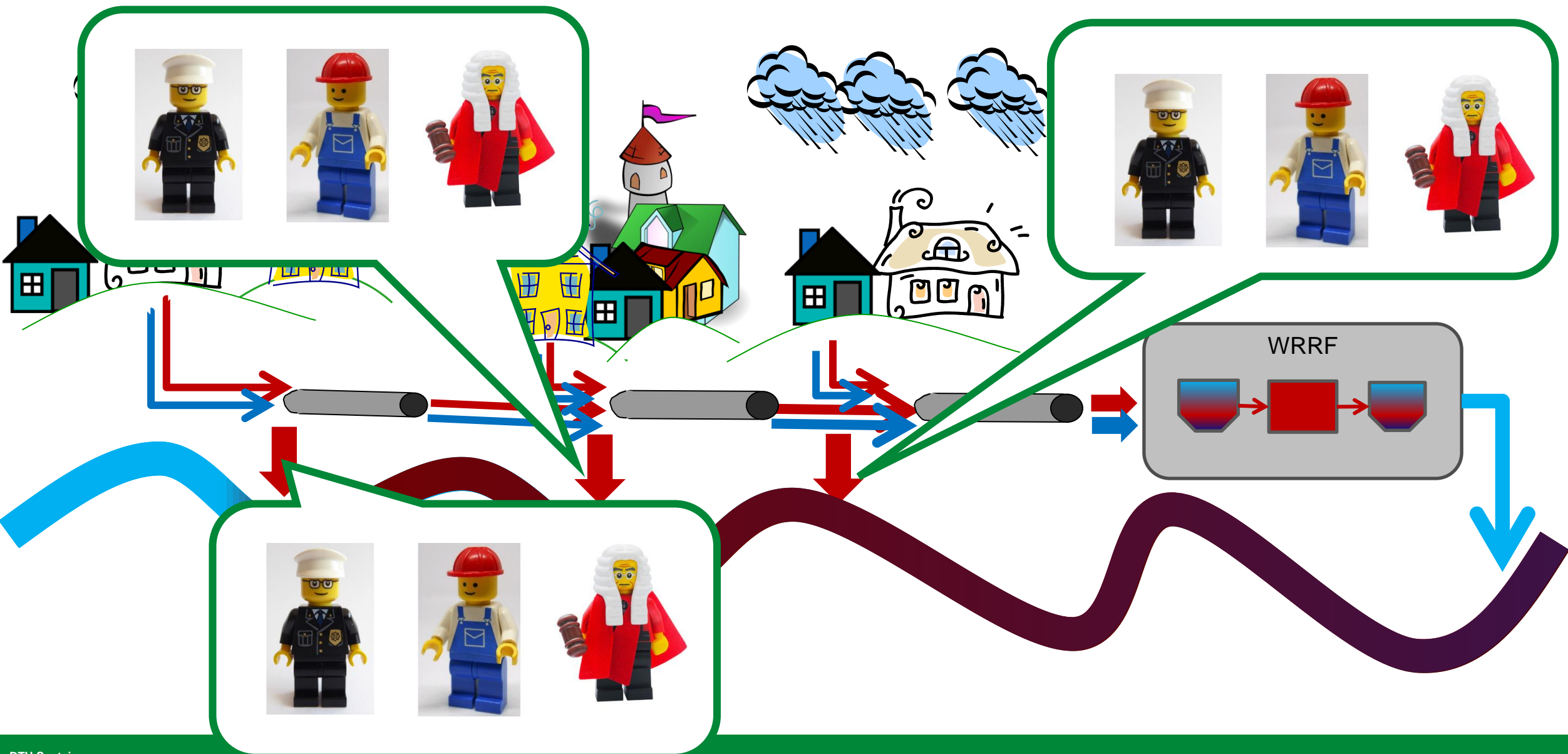
NBS= Nature Based Solutions

Vandkvantitet og -kvalitet i ét harmoniseret regelsæt

<https://iwa-network.org/publications/the-iwa-principles-for-water-wise-cities/>

Vandoplands perspektiv

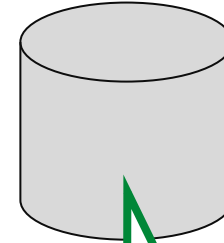
Klare regler for renseteknologier og kildekontrol

Hvordan renses man regnvand i Danmark?

SVAR: med den eneste anerkendte BAT

Nye teknologi?

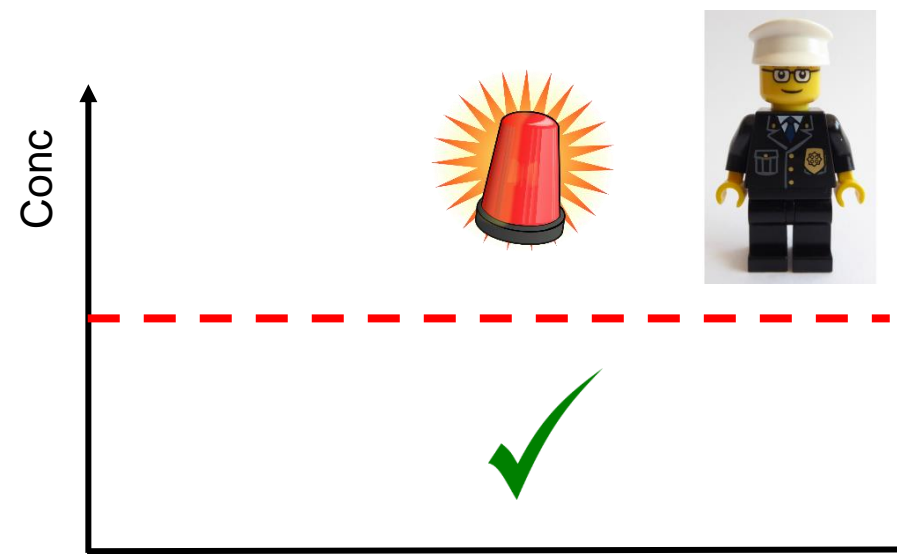
Hvordan sikrer jeg, at den renses nok?
(lige som bassin?)

Skræddersyet regulering om regnbetingede udledninger

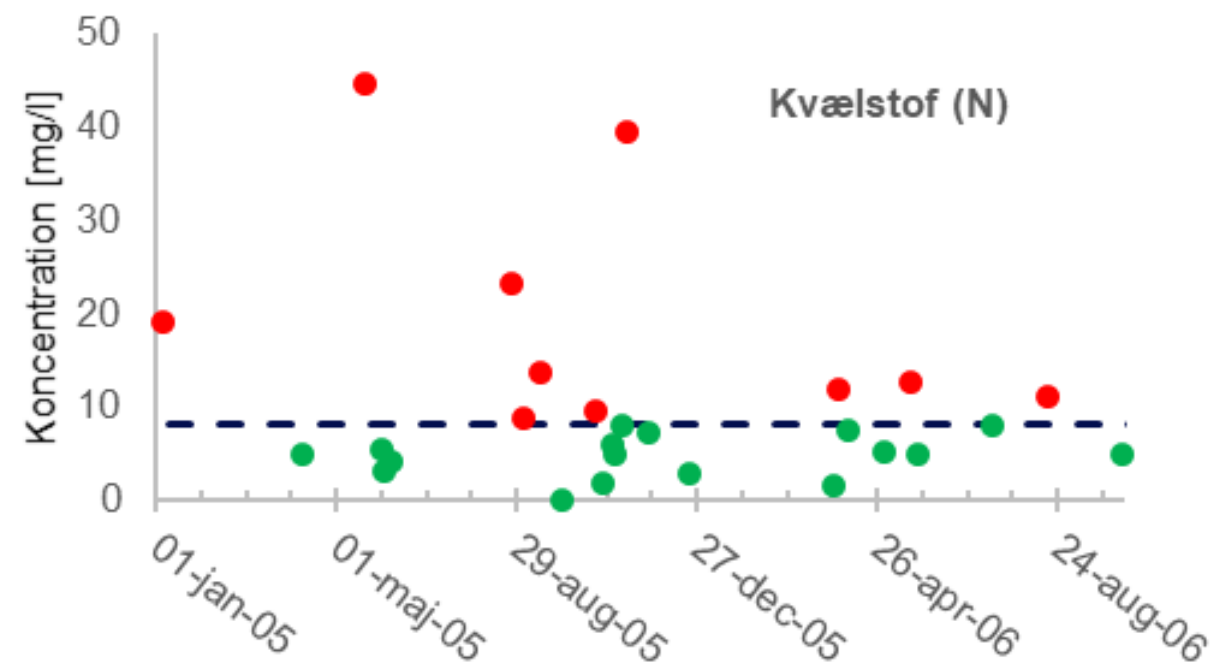
Koncentrations Grænser
Vandkvalitets krav

Skræddersyet regulering om regnbetingede udledninger

Koncentrationsgrænser

Vandkvalitets krav

Data fra Sulsted NOVANA målested

Der er ingen noget "silver bullet" eller en "one size fits all", men en række forskellige indsats

*Formålet med denne "Hvidbog om udledning af vand fra byer" er at skabe en fælles reference for offentlig debat omkring emnet. Om det er lykkedes, må stå sin prøve baseret på læsernes erfaringer – **forfatterne modtager gerne feedback***

Spørgsmål/feedback?

En regnbetinget udledning